

Pražské jaro ve vašem obýváku

Jeden z nejstarších a nejprestižnějších hudebních festivalů v Evropě, Pražské jaro, poprvé od svého vzniku v roce 1946 prožívá zásah vyšší moci. Dlouho a složitě předem vyjednávané koncerty zahraničních orchestrů a světových sólistů se nemožno uskutečnit. Organizátoři ale před pandemií nekapitulovali a rozhodli se letošní speciální ročník přesto uskutečnit v podobě 11 koncertů, které budou živě přenášeny z pódíí pěti pražských koncertních sálů a jedné brněnské.

Zahajovací koncert: D. Barenboim, Wiener Philharmoniker (12. 5. 2017)
© Pražské jaro – I. Malý

Zahajovací Smetanova Má vlast letos poprvé nezazní z pódia Smetanovy síně živě. Diváci České televize však budou moci sledovat 11. května ojedinělý sestřih z jejich nejlepších provedení v historii. Jednotlivé symfonické básně Mé vlasti zazní v provedení různých orchestrů a dirigentů.

Živé přenosy koncertů se pak uskuteční z Rudolfiny, nahrávacího studia Českého rozhlasu, ze Smetanovy síně, ale i z Pražské křižovatky a dalších míst. Přizvání k nim byly tři pražské symfonické orchestry, tedy Česká filharmonie pod taktovkou Tomáše Netopila a Jakuba Hrůši, Symfonický orchestr Českého rozhlasu pod vedením Roberta Kružíka a Symfonický orchestr hl. města Prahy FOK se svým budoucím šéfdirigentem Tomášem Braunerem. Dále se představí i PKF – Prague Philharmonia v čele s Jiřím Rožněm a cembalistou žijícím v Praze Mahanem Esfahanim a také Collegium 1704 a Collegium Vocale 1704 se sopránistkou Hanou Blažickou pod vedením Václava Lukeše. Zcela neobvyklé se dějiště Pražského jara přesune na jeden

večer i do Brna. Stane se tak přenosem z foyer Janáčkovy divadla, kde zahraje Brno Contemporary orchestra. Z komorních koncertů kromě recitálu Jamese Ehnesa pozornost jistě přitáhne kompletní provedení Schubertova písňového cyklu Zimní cesta v podání barytonisty Adama Plachetky. Plánované zakončení festivalu Beethovenovou Devátou se v podání České filharmonie s Jakubem Hrůšou pozmení na zcela mimořádný, době omezení přizpůsobený počín – provedení dvou Beethovenových kvartetů v úpravě pro smyčcový orchestr. Bez diváků budou mít koncerty jistě jinou atmosféru, také orchestry budou z důvodu větší bezpečnosti hrát přizpůsobený program v omezenějším složení. Speciální podoba festivalu ale je každopádně vítězstvím hudby, naší touhy po ní, a nadějí, že se koncertní dění ozívuje.

Všechny koncerty lze bezplatně sledovat na stránkách www.festival.cz, vybrané pak i v České televizi a Českém rozhlase. Festivalovými večery bude provázet Ondřej Havelka. **Maf**

Všechny tváře Václaváku a Příkop

Dospělí, mládí, děti, laici i profíci mohou přihlásit své fotografie zachycující současný stav Václavského náměstí a ulice Na Příkopě do tradiční fotografické soutěže Dvě tváře Prahy 2020. Letošní 11. ročník proběhne s mottem Všechny tváře Václaváku a Příkop a nově ve spolupráci s dětskými fotografickými kroužky. V rámci soutěže jsou proto poprvé vypsány tři věkové kategorie: dospělí, děti od 12 do 17 let a děti od 9 do 11 let.

Hlavní zaměření soutěže cílí na dva základní pocity – pozitivní vjemy, co se vám líbí na Václavském náměstí nebo Na Příkopě, co máte rádi a co je dobré rozvíjet a negativní vjemy, tedy to, co se vám naopak nelíbí, co sem nepatří a co je potřeba změnit.

Cílem soutěže je vzbudit zaujetí, emoci a chuť vyjádřit se k aktuální podobě obou významných centrálních lokalit, nezávisle a pravdivě zdokumentovat stav centra Prahy tak, jak jej současně vnímá veřejnost a i nastupující generace dětí z fotokroužků.

Prostřednictvím fotosoutěže Dvě tváře Prahy můžete sdílet svůj názor na tento veřejný prostor, na jeho uspořádání, využití, bezpečnost, dopravu, funkci a užitek pro veřejnost.

Soutěž bude zakončena venkovní výstavou snímků 23 nejlepších fotografií v termínu od 7. října do 4. listopadu na velkoplošných panelech v prostoru Václavského náměstí a oceněním autorů nejlepších. Výstava bude bezplatná a volně přístupná. Sedm nejlepších fotografií bude oceněno partnery fotosoutěže, přičemž hlavní cenou pořadatele je výlet do Vídně pro dvě osoby. Zájemci mohou do 13. září 2020 přihlásit své snímky s krátkým příběhem i popisem proč fotografie vznikla.

Registrace do soutěže je na webu www.DveTvarePrahy.cz nebo na Instagramu pod označením fotky #ILoveWenceslasSquare.

Věda a umění (být) doma

Zajímavé nápady, jak se doma kreativně zabavit a zároveň se něco nového naučit, přinesla v poslední době celá řada veřejných institucí. Patří mezi ně například i Akademie věd České republiky, která představila projekt Věda na doma. Nejen dětem, ale i rodičům, učitelům a dalším fanouškům vědy přináší aktuální tipy na to, jak lze zajímavě strávit čas s vědou.

Hlavním těžištěm projektu Věda na doma jsou přednášky, které nadšenci do vědy připravují v domácích podmínkách. Pro lepší orientaci jsou rozděleny podle věkových kategorií, ale obecně jsou určeny pro všechny fanoušky vědy. Volně dostupné známé přednášky se věnují například tomu, jak se plyšový krtek dostal do vesmíru a jak vůbec život na vesmírné stanici funguje, ale i co je samizdat a jaký oříšek představuje pro bibliografy. Pro žáky základních škol i jejich rodiče je zde pak dostupné video s diktařem, který předčítá herečka Anna Polívková. Autoři dále zveřejnili i různé audionahrávky rozhovorů s vědci a vědkyněmi, online zdroje ke čtení, zábavné pokusy a testy a kvízy s vědeckou tematikou. Vše je dostupné na stránkách Akademie věd www.avcr.cz.

Mezi další zajímavé projekty patří online program Umění (být) doma, který vytvořila Národní galerie Praha. Program poběží až do konce května a jeho cílem je, aby se každý mohl inspirovat uměleckými díly a pokusil se vytvořit další přímo u sebe doma. Každou středu pracovníci galerie zveřejňují na svém webu www.ngprague.cz a Facebooku nové výzvy, které motivují k tvůrčí práci – prozatím bylo představeno pět výzev, z nichž jedna například cílí na rozvoj sochařských schopností za pomoci obyčejného mýdla a škrabky na brambory, jiná upozornila na krásu světla a způsob, jak s ním může pracovat fotografie či video. Inspiraci může poskytnout i čas strávený v kuchyni – plátno nahradí plech a barvy mouka. S trochou fantazie pak může být i obyčejné spání mouky povýšeno na tvůrčí proces. **Martina Janoušková**

James Ehnes zahraje pražskojarní koncert z Floridy

Exkluzivní sólový recitál, v němž vystoupí kanadský houslista James Ehnes, je letos jediným koncertem, ve kterém vystoupí zahraniční umělec.

Výkony sympatického a skromně působícího umělce jsou kritiky po celém světě hodnoceny v superlativech, ostatně bylo tomu tak i na Pražském jaru 2015. Vyznačují se spojením technické dokonalosti s oduševnělostí, vkládají do každé noty. James Ehnes bude hrát na nástroj Stradivari zvaný „Marsick“ z roku 1705. Na programu je Druhá a třetí partita pro sólové housle J. S. Bacha a Druhá sonáta Eugéne Ysaÿe. Díky české stopě v Ehnesově mladém vývoji máme však také možnost se dozvědět, co dostal umělec do vínku v době svého formování.

„Ehnesovo jméno může být spojováno s pojmem zázračného dítěte. Přesto se s ním úplně nezotožňuje. James Ehnes (*1976) je ve svém osobním vystupování přirozený houslista, hudebník, člověk. Byl svůj už jako desetiletý chlapec, nechtěl hrát jen rychle, chtěl hudbě rozumět. Je mnoho zázračných dětí, na kterých se podepsalo enormní pracovní vypětí, nekonečné cvičení, ztráta dětství pod vlivem rodičovských ambicí“, říká houslista Jaroslav Šonský. S Jamesem Ehnesem a jeho otcem, vyučujícím trubku, se setkával na stejné hudební univerzitě v kanadském Brandonu, kde také vyučoval. Z doby, kdy se Ehnesův dětský talent formoval, mu zůstalo mnoho dojmů a jistota, že vztah otec – syn zde zapůsobil zcela mimořádnou pozitivní silou. Vždy mu také vyvanulo na mysl dvě další jména slavných houslistů.

Z hudební historie je známé setkání českého houslového génia Josefa Slavíka a superhvězdy Nicolò Paganiniho ve Vídni.

Paganini, jak známo, své skladby nepublikoval. Jeden z koncertů navštívil tehdy 23letý Slavík a vyslechl Paganiniho slavnou *La Campanella*. Skladbu si po poslechu okamžitě zapsal, nacvičil, během několika dní Paganiniho ve Vídni navštívil a udivnému mistrovi přednesl. Paganini Slavík objal a pronesl větu, kterou můžeme číst na Slavíkově hrobě na Vyšehradě: „*Le monde tremble quand vous jouez*“ – Celý svět se třese, když vy hraje. Ve Vídni se tyto dva mistři sblížili, o setkáních píše Slavík rodičům domů do Česka. Paganini si mu stěžoval na své mládí, kdy ho dřel nemilosrdný otec, aby mohl na něm vydělávat peníze. Proto býval celý život Paganini tak často nemocen. Ratibor Budiš v knize *Housle v proměnách staletí* píše: „Zatímco Paganini ve svém dětství velice trpěl, Slavík byl zahrnut otcovskou láskou“ a to Paganini zřejmě rozpoznal.

James Ehnes – na Pražském jaru 24. května od 20.00 živě z Floridy na www.festival.cz

Martina Fialková
s přispěním Jaroslava Šonského

Průvodce pražskou krajinářskou architekturou

On-line výstavu, která mapuje vývoj parků, zahrad a městské krajiny v posledních 30 letech v Praze, připravila na svém webu Galerie Jaroslava Fragnera. Představují se na ní výrazné projekty krajinářské architektury, které byly realizovány v poslední době. Návštěvníky webových stránek tak mohou inspirovat ke skutečné návštěvě zelených ploch v metropoli, o kterých možná ani nevědí, jak zajímavé jsou. Výstava a k ní vydaná kniha jsou i cenným příspěvkem k debatě o pražském veřejném prostoru.

V úvodu výstava nabízí přehled zdokumentovaných míst podle městských částí. Stačí si jen vybrat, co nás konkrétně zajímá. Ještě jste nebyli na Bastionu u Božích muk (Praha 3)? Neznáte to v Parku Podvíní (Praha 9)? Zajímá vás, jak si architekti poradili s řešením velkých staveb z pohledu začlenění do městské krajiny a úpravou ploch kolem nich? V přehledu najdeme řešení Anděl City nebo centrály ČSOB (Praha 5). Jsou tu i zajímavé tipy na malý výlet za Pra-

Pomník Maxe van der Stoela, Dominik Lang, Jakub Červenka a kol., foto © Pavel Matela

hu (Lesopark Belveder na Zbraslavi nebo Keltský a Mlynářský park v Dolních Břežanech) a řada dalších, celkem 56 projektů. Prohlédněte na výstavě na gif.cz, řada z fotografií a plánů „zelené architektury“ vás určitě zaujme. Stačí pak jen about boty. **Maf**

Jarní akce v Národním pedagogickém muzeu na Malé Straně

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (NPMK) se snaží produkovat v této nelehké době pandemie projekty, které se věnují výhradně žákům a studentům. Ti jsou nuceni zůstat doma a vzdělávat se, i přes nespornou snahu ředitelů škol a pedagogů, prakticky samostatně.

NPMK proto realizovalo projekty, jež dětem nabízí tu možnost vzdělávání, která by už ze zásady měla být neodmyslitelně spjata s radostí. Víte, že „Komenský je s Vámi doma!“? Ano! V této době, kdy jsou školní třídy prázdné, se totiž nemůžeme plně věnovat soutěžní kampani „Komenský do třídy“, proto mohou děti se svými rodiči například sestavit virtuální domino s inspirací osobnosti Jana Amose Komenského a jeho slavné učebnice Orbis pictus. Princip spočívá v namalování kostičky domina, kde jednu její polovinu tvoří obrázek Jana Amose a druhou obrázek na námět, který podle různých vydání Orbis pictus vyhláujeme na daný týden. <https://www.npmk.cz/pro-media/tiskove-zpravy/komensky-je-s-vami-doma>

Pokud máte raději interakci, můžete společně s celou rodinou či kamarády vstoupit do řeseni „Kvízů o Učitelu národu“. Prostřednictvím svých znalostí přijdete v zajímavém prostředí na kloub jeho slavným citátům, budete překládat z češtiny do světového jazyka vzdělanců, zavítáte například do světa výtvarného a především do jeho dlouhého, ne vždy snadného, avšak velmi bohatého života. To vše v historickém, zeměpisném nebo pedagogickém kontextu.

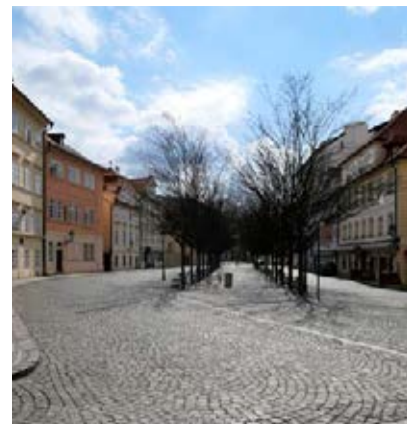
Tím však aktivita NPMK nekončí. Abychom podpořili perspektivu „online vzdělávání“ i dnes velice oblíbené činnosti, a sice

sledování filmů, připravili jsme pro vzdělávací instituce – napříč školou mateřskou, základní i střední – prezentaci digitalizovaných „Historických školních filmů“. Cílem je poskytnout dětem a pedagogům obohacení domácí výuky a nabyté informace ideálně využít v praxi. <https://www.npmk.cz/pro-skoly/projekty-pro-skoly/na-pomoc-skolam-v-obdobikoronaviru-i-po-nem>

Jak jistě sami víte, rok 2020 je pro vzdělávání v globálním měřítku velice významný. V tomto roce totiž probíhají Národní oslavy 350. výročí úmrtí Jana Amose Komenského. To byl primární důvod k realizaci výstavy „KOMenský v KOMiku“, která přibyla například ke stálé expozici NPMK - „Odkaz J. A. Komenského Tradice a výzvy české vzdělanosti Evropě“. Výstava KOMenský v KOMiku, jež vznikla ve spolupráci s UNESCO a pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je k vidění v Pedagogickém muzeu ve Valdešské ulici do konce roku 2020.

Více informací se dozvíte na našich webových stránkách www.npmk.cz či sociálních sítích. Nezbyvá než doufat, že se v naší instituci již brzy společně setkáme a zážitek nejen z této výstavy si v sobě poneseš co nejdéle.

Mgr. Roman Škoda

Koronavírové prázdno
Opouštěná Malá Strana

LISTRY PRAHY 1
jsme pro vás připravili
v nové internetové podobě
www.listyprahy1.cz

Jako za Karla IV.?

Tak nám zase všechno rozkvetlo. Pro změnu dost brzy, což se však v posledních letech stává pravidlem. Co, nebo kdo, za to může, je předmětem věčných diskusí. Někteří viní sebe a ostatní, že moc jezdí autem, topí a vůbec moc „konzumují“, čímž přispívají ke znečištění planety a tím i k jejímu ohřívání. Rok co rok o nějaký ten stupeň nazvaný po svém objeviteli – švédském vědci Celsiovi.

Jiní to tak tragicky nevidí, spíš globální oteplování přičítají historicky doloženým a cyklicky se vracejícím dobám chladnějším a teplejším. Jak se ostatně traduje – již za Karla IV. se u nás pěstovaly ve velkém melouny, které dnes schováváme raději ve sklenku nebo dovážíme z teplejších krajín. K tomuto malému zamýšlení nad současným počasím mě přivedly projevy některých „důležitých“ evropských a unijních politiků, které v souvislosti s bojem se zákeřným virem, respektive s obnovou pozastavených ekonomik, vybízí k zásadním proměnám našeho chování vůči přírodě. Jasně a stručně řečeno: méně jezdit autem, topit a vůbec méně konzumovat.

Známy a stokrát prověřený je rčení: „Cesta do pekla je dlážděna dobrými úmysly“. Nemíním polemizovat s učenými hlavy odborníků na meteorologii či přírodu obecně. Ovšem je nad slunce jasnější, že momentální odstavení továren (a jejich komínů), letadel (a jejich výfuků) a dalších znečišťujících činitelů kvůli viru nelze držet do nekonečna. Nebo snad ode dneška přestaneme kupovat nová auta, počítače, ledničky, mobily? Přestaneme létat po světě za prací, poznáním a na dovolenou? Přestaneme využívat veškeré výdobytky naší civilizace a budeme pole obdělávat pluhem taženým voly? Začneme žít jako naši předci za zmíněného Karla IV. Dopravu a poštu nahradí pro nejvyšší vrstvy posel na koni, zkažený zub vytrhne běžnému lidu kovář a místo televize posedíme u draní peří se sousedy nebo si dáme černou hodinku? A žít se budeme jak? Co se přes léto urodí se sní, na zimu něco zaledujeme ve sklepě a až všechno dojde, dáme si menší půst?

Je proti logice popřít vývoj. Jak známo, pokrok nezastavíš. A stejně tak platí, že na lepší se zvyká snadněji a rychleji než jít obráceně, vracet se k méně pohodlnému. Ani já nejsem proti snaze méně, nebo rovnou minimálně, devastovat přírodu. Naopak. Ale myslím, že všeho s mírou. Zkusme omezit plasty, zkusme méně plynout a stavme domy a auta tak, aby méně spotřebovávaly. Ovšem jen do té míry, aby náklady a zdroje pro jejich výrobu nakonec nepřekročily to, co by spotřeboval klasický dům nebo běžné auto na benzin. Jinak to logiku nedává. Tedy podle mne.

Hezké květnové dny a hlavně to zdraví!
Ondřej Sedláček

PŘIPOMĚŇME SI V KVĚTNU

- 3. 5. 1875 se v Praze začala stavět trať koňské tramvajové dráhy – **145 let**
- 5. 5. 1965 byla uvedena do provozu Ústřední čistírna odpadních vod v Troji – **55 let**
- 9. 5. 1420 husité vypálili Malou Stranu – **600 let**
- 10. 5. 1925 premiérou Moliérovy hry Cirkus Dandin začala v Masarykově síni na Žižkově působit zkušební scéna, která se v roce 1925 přejmenovala na Osvobozené divadlo – **95 let**
- 10. 5. 1920 * Josef Svoboda, architekt a jevištní výtvarník († 8. 4. 2002) – **100 let**
- 12. 5. 1905 poslední jízda pražské koňky přes Karlův most – **115 let**
- 15. 5. 1895 začala v Praze Národopisná výstava československá, která pozvedla zájem o historii, památky a národopis, navštívilo ji přes dva miliony lidí – **125 let**
- 16. 5. 1870 * Antonín Slavíček, malíř († 1. 2. 1910) – **150 let**
- 29. 5. 1980 v Anežském klášteře na Františku v Praze byla otevřena stálá expozice Národní galerie – **40 let**

Bára Kvapilová – Jsem obyčejná sestra a jsem na to hrdá!

To říká Bára Kvapilová, s níž mne „seznámila“ moje prateta Milka. Prateta sice už dávno nežije, ale její jméno, Emilie Ruth Tobolářová se vyskytuje v učebnicích pro zdravotní sestry, což jsem já do nedávna vůbec netušila. Znalá jsem jen část rodinné historie, týkající se téhle naší pratety, která jako zdravotní sestra pobývala v roce 1925–7 v Bagdádu v Iráku a píše se o ní v románu Doktorka z domu Trubačů od Ilony Borské.

Díky Báře Kvapilové, která se kromě náročných práce zdravotní sestry, většinu profesního života v záchranné službě, věnuje i historii českého zdravotnictví, jsem zjistila, co vše nevíme. Na dálku, paní Bára z Rožnova pod Radhoštěm a já z Prahy, jsme se pustily do společného mapování pratetina života. Z této spolupráce vzniklo několik článků jejich i mých. A Bářiným velkým přínosem také medaile pro naši pratetu. Byla jí udělena in memoriam, jako průkopnicí oboru Ošetřovatelství Českým červeným křížem na Žofíně, při loňských oslavách 100 let ČSČK. Teprve tam jsme se – po dlouhém dopisování – s paní Bárou poprvé osobně potkaly. Žije totiž mezi Rožnovem a Prahou, a tak není vůbec snadné, zastihnout ji v klidu. Krom nových poznatků z rodinné historie jsem tak získala zajímavou známou, jejíž práce si velmi vážím, a které se nyní ptám.

Jak se stalo, že jste se rozhodla pro povolání zdravotní sestry, máte je v rodině nebo to byla spíš náhoda?

Nemám, řekla bych, že jsem k té profesi spíš zájmově inklinovala. Už jako malá jsem si hrála na sestřičku v modré zástěře mé babičky a ošetřovala panenky. Posléze se hra změnila v opravdový zájem. I když mou první střední školou byla ekonomická, díky porevolučním změnám se otevřel přístup na soukromé zdravotní školy (1992) a už nebylo tak nesnadné v rámci pomaturitního studia zdravotní školy vystudovat. Zároveň jsem věděla, že chci pracovat v intenzivních obozech a k tomu směřovala i praxi: ARO, anestezie, záchranná služba.

Dnes máte rodinu na Valašsku, ale pracovat do směnového provozu jezdíte do Prahy. Kde jste vyrůstala?

Narodila jsem se v Praze a myslím si, že nastal čas k pomalému návratu. Valašsko má nádhernou přírodu, ale Praha nenahraditelnou historii, architekturu, kulturu, větší specifické pracovní uplatnění. Mám zde přátele, pracovní kolegy a pochopitelně

asi každý tihne k místu, kde se narodil, no a v Beskydech Vltava neteče.

Co ve vašich profesních začátcích bylo pro vás nejzajímavější?

Zjištění, že i v porevolučních letech se můžeme srovnávat se světem, což jsem si ověřila na zahraniční praxi v nemocnici v německém Pasově. A pak mě překvapily kompetence a pracovní náplň sester. Česká sestra toho musí zvládat a zvládá mnohem více. Samotný obor Urgentní medicína je jedním z nejvíce se rozvíjejících ve zdravotnictví vůbec. Poznatky o anesteziologických přípravcích, urgentních postupech, možnostech u výkonů zachraňujících život v provizorních podmínkách sanitních vozů se mění skutečně každým okamžikem. Lze říct, že od mých začátků se změnilo úplně vše. V současné situaci jsme s kolegyněmi vzpomínaly, jak před čtvrt stoletím nebyly jednorázové roušky (natož ostatní jednorázové pomůcky), ale látkové. Sterilizovaly se v bubnech a sestry byly povinny ručně čistit i další pomůcky. Současné sestřičky si to už snad ani nedokážou představit, a to je dobře. Pochopitelně se změnilo i technické zázemí, vozový park, ventilátory a vybavení celkově. Ruku v ruce s novinkami pochopitelně stoupají i nároky na personál. Pokud jak sestry, tak záchranáři mají v novém světě techniky obstát, neobejdou se bez celoživotního vzdělávání.

Co je při práci na záchranné službě podle vás nejdůležitější zvládat?

Je dobré přistupovat k práci s pokorou a mít určitou sebereflexi. Práce na záchranné službě vyčerpává tím, že je nezbytné se hlavně rozhodnout rychle. Slovy klasika: Není čas, ztrácet čas – i když s odstupem se dané řešení nemusí jevit jako optimální. Je třeba si to uvědomit, přiznat a přistě situaci vyřešit jinak a lépe.

Jak jste dospěla k tomu, krom denní práce zabývat se ještě i historií našeho zdravotnictví?

Historie jako taková mne zajímala vždy, zvláště v kontextu novodobějších dějin

a první republiky. To je období stěžejní pro vznik zásadních věcí v ošetřovatelském oboru. Vzpomeňme si, za jakých okolností se nová republika rodila. Návrat mnoha invalidů z 1. světové války, podvyživené a zbídačené obyvatelstvo, španělská chřipka. Impulzů bylo u mě víc. První bych nazvala praktickým. Pracovala jsem na záchranné službě, ale studovala VŠ v oboru Ošetřovatelství. Bylo třeba vypracovat závěrečné práce na téma z praxe sestry, neboť studium bylo už jen podle názvu zaměřeno více na sestry než záchranáře, a to mohl být problém u obhajoby. Jak z toho ven? Historii!

Dalším důvodem byl můj vlastní zájem. Snaha vzdát úctu a poklonu průkopnicím v oboru. Své činy prokazovaly v době, kdy nebylo nic jednoduché. Ekonomika, ženská otázka, epidemiologická situace, politické souvislosti. Abychom dobře mohli pochopit současnost a vyhlížet do budoucnosti, je třeba znát i minulost. Prosadit tehdy cokoli, co vedlo k vylepšení podmínek práce sestry a k pokroku samotného oboru, nebylo snadné. První škola v Rakousku-Uhersku pro sestry byla otevřena v Praze roku 1874, s pauzou pak znovu roku 1916. Předtím školství pro zdravotní sestry neexistovalo. Absolventky šly nabyté vědomosti mezi ostatní nekvalifikované kolegyně, leckdy bývala vzdělaná, diplomovaná sestra na klinikách jediná. Je povinností připomínat ty skromné duše, které se obětovaly ve prospěch ostatních bez patřičné satisfakce, jako právě vaše prateta Emilie Tobolářová.

Na co jste tedy pyšná ve vaší publikační činnosti?

Prostým výzkumem ještě za studii jsem

zjistila, že o historii oboru Ošetřovatelství je povědomí odborné i laické veřejnosti téměř nulové. Viděla jsem potřebu změnit to. Dlužíme to všem hrdinkám – prvním diplomováním sestřičkám, aby trochu vyšly z anonymity historie. V příloze Mladé fronty a v odborných periodikách jsem se snažila je připomenout a ty nejzajímavější příběhy připravuji nyní knižně.

Je tu ale jedna nejvýraznější postava.

Snad jen badatelé v archívech znají to rozpoložení myslí, když se vám podaří objevit něco zásadního, co vám dokonale zapadá do mozaiky poznání a posune vás to dál. Já jsem tak propadla poznání osobnosti Alice Garrigue Masarykové. Strávily jsme spolu přes 5 let po archívech nejen v ČR, ale i na Slovensku, ve Švýcarsku a v USA. Jen má disertační práce obsahuje víc jak 400 stran. A jak jsem se k této osobnosti dostala? V knihovně mé babičky jsem našla osobní vizitku Alice G. Masarykové. Zajímalo mne, kdo to je a jak se tam vizitka dostala. A vidíte, kruh se uzavírá. Babička se svojí uniformou z dětských jeslí mne přivedla k volbě povolání a stejně tak vizitka v její knihovně k osobnosti, která vykonala tolik pro ošetřovatelský obor, pro sestry samotné, pro obor Sociální práce, jehož je vlastně zakladatelkou. Když přednáším o vlivu Alice Masarykové na české zdravotnictví pro laickou i odbornou veřejnost, jsou všichni překvapeni, kam všude se její stopa zapsala. Možná by někdo argumentoval, že k tomu měla podmínky (otec prezident, vzdělání, jazyková výtava), ale přiznejme si, že bez vize, píle, charakteru, osobnostních rysů, morálních zásad by se její činnost nikdy nestala tak rozsáhlou a prospěšnou. Mám vždy radost, když to teď, po letech, dokáže někdo ocenit. Což se v minulosti v totalitním režimu nejen nesmělo, ale bylo jeho cílem, aby rodina Masarykova přišla v zapomnění. Ale to už by byla jiná kapitola.

Zpět ale k práci „v terénu“. Řadu let jste pracovala na záchranné službě v Rožnově a okolí. Jak velký rozdíl je mezi tou samou prací v Praze a v Beskydech, s výjezdy do okolních horských vesnic a samot?

Značný, někdy až propastný. V Praze jsem působila na ZZS, která je nejstarší ve střední Evropě. Kdo to dokáže vnímat, je

mu pak potěšením pracovat v takové společnosti, mít na co navázat.

Beskydy jsou horská oblast, v případě zimy často spolupracují všechny složky IZS, protože je dost problematické se už jen na dané místo dostat. Přichází na řadu improvizace, tu saně, tu kůň, jednou si vzpomínám, jak jsme svázeli klienta s infarktem po sněhu ve starých neckách. To jsou problémy, které se v Praze a většině metropolitě řešit nemusí. V době mého nástupu bylo obrovským problémem samotné vybavení záchrannářů. Nebezpečný terén nebývá argument k jeho zlepšení. Scházelo zimbale obléčení, zimní boty se půjčovaly, měl je zrovna ten, kdo sloužil. A to se, prosím, psala polovina roku 2003. Takže když to zjednoduším, na Valašsku opravdu tvrdá škola. Na oplátku v Praze jsem pak měla k dispozici vysokou zimní pracovní obuv na „ladovskou zimu“. Připadala jsem si jak v jiném světě. Pochopitelně to vše bylo i o schopnostech a zájmu zodpovědného managementu.

A pokud jde o samotné pacienty?

Ze strany klientů a rodinných příslušníků zase zcela jiná situace. Když záchrannou službu opravdu někdo potřebuje, je šťastný, že jste k nim vůbec dojeli a snaží se pomáhat. I model „vajčka, králik a silovica“ je občas ještě na Valašsku realitou. Příklad z výjezdu v Praze může ale vypadat i takto: v posádce vy a kolega. Je třeba snést paní ze 4. patra vleže a její syn odpoví, že vám nepomůže, protože on za to není placený. To si troufám říct, že by se na Valašsku nestalo. Počítání lidí a nerada ze všeobecněji.

Práce s lidmi je i výuka a vy také částečně vyučujete – jací jsou dnešní studenti, vaši nástupci?

Ambicióznější, samostatnější, ale u některých pozorují laxní přístup a nulovou motivaci. Přesto je naší povinností předávat zkušenosti těm, kteří o to stojí. A jestli mám nástupce doma, kdo ví? Mám snad ty nejbáječnější děti na světě. I když dvojčata, každý je osobností už od narození a jsou nesmírně zvědaví, chytrí a nadaní. Dcera Klárka zvažuje povolání lékařky a syn Ondra, co by sportovec, zvažuje kariéru sportovního fyzioterapeuta. Třeba mne někdy nahradí v posádce záchranné služby.

Martina Fialková

Jak jsem chtěl chytat dešťovou vodu a nachytl sucho

EKORUBRIKA

Podařilo se mi v našem malém bytovém domě prosadit pořízení designové 350 litrové nádoby na dešťovou vodu. A těšil jsem se na to, jak díky ní budeme zalévat nově vysazené stromy na společném pozemku. Zalévat je pitnou vodou z vodovodu mi totiž přišlo lechce dekadentní.

Jenže to nedopadlo tak, jak jsem si představoval. Náš veelku malý bytový dům (12 jednotek) má ze zvůle architekta třináct svislých okapových svodů. Jeden z nich jsme se sousedy navrtali, nasadili do něj koupený díl na lapání vody a připojili k sudu. Celková investice okolo deseti tisíc korun se v rozpočtu domu ztratí. Zařízení na lapání vody je vymyšleno tak, že na zimu se přívod vody vypne, voda se z nádoby vypustí a případný mráz ji neroztrhá. A na jaře se přívod zase jednoduše zapne a pak už se jen čeká na dešť.

Letos jsem zimu ukončil s prvním vydatným deštěm už v únoru. Nevypadalo to, že se mrazy ještě vrátí, bylo víc než deset stupňů a navíc fakt hezky přišlo. Tak jsem dešťovou vodu pustil do nádoby. Byla plná hned. A většina únorového pršení zahučela okapovým svodem do dešťové kanalizace. Když v březnu začalo být hezky, začal jsem zalévat. Jenže těch 350 litrů se vsákló k našim stromům na několik zalití.

V březnu ani v dubnu skoro vůbec nepršelo. Přesně řečeno, nepršelo tak, aby ze střechy něco steklo do okapu. Vše se pěkně odpařilo už na střeše. Sud zeje prázdnotou. Stromky jsou mladé, na pod-

zim vysazené a zahradník, který je sázel, doporučil zalévat. Takže zalévám, ale tou pitnou vodou, což je lechce dekadentní.

Co z toho plyne za poučení? Že když už se rozhodnete lapat dešťovou vodu, myslíte spíš ve velkém. Je totiž potřeba využít do poslední kapky období, kdy prší, a schovat si vodu na dobu, kdy je obloha vymetená. Těch 350 litrů je žalostně málo. Teď vím, že jsme měli koupit větší sud. Třeba IBC kontejner, který bychom nějak zkrášlili. A říkám si, že kdybychom jako dům investovali do velké, několikakubikové podzemní nádrže, tak na deště vydatný únor by ji naplnil a my měli vody dost na celé léto.

Jen to nedává ekonomicky smysl. Konzultoval jsem s odborníkem naší situaci a podzemní nádrž na vodu. Se vším kopáním, zapojováním a ostatní prací je to bratru tak 80 až 100 tisíc. Mohli bychom na to čerpat dotaci z programu Dešťovka a odmáznout si polovinu uznatelných nákladů. I tak by to asi přes shromáždění vlastníků neprošlo. Viděli jste film Vlastníci? Takže tak.

Smysl to bude dávat, pokud se budete chtít připravit na to, že sucho jen tak neodejde a srážky budou převážně v době, kdy zalévat nepotřebujete, zatímco v době, kdy potřebujete, pršet nebude. Může se také stát, že pitná voda z vodovodu zdráží, nebo místy třeba ani nebude.

Pak to bude dávat ztracený smysl.

Martin Mach Ondřej / Ekolist.cz

Senior telefon funguje již téměř 30 let

Služba Linka důvěry Senior telefon organizace ŽIVOT 90 je určena nejenom seniorům, kteří potřebují radu nebo se cítí opuštěni, ale také osobám, které o seniory pečují.

Linka důvěry Senior telefon funguje od roku 1992 a za dobu své existence pomohla více než půl miliónu volajících. Ročně přjmou konzultantky na této bezplatné lince 800 157 157 více než 12 000 hovorů. Senio-

ři a jejich blízcí se na tuto linku důvěry obracejí při řešení mezilidských vztahů, osamělosti, ale i domácího násilí nebo úmrtí blízké osoby. Konzultantky na lince poskytují také základní orientaci v oblasti dávek, příspěvků nebo sociálních služeb. Od března 2020 funguje také „Chat Senior telefonu“, který je určen pro všechny, kteří se ocitli v tíživé situaci nebo životní nepohodě a potřebují radu, podporu a pomoc.

Osladíme jim život

Cukrárna Tichý svět se přidává k vině dobra a solidarity, která v Česku nastala. Neslyšící zaměstnanci cukrárny pečou a chystají sladké dobroty jako odměnu pro ty, kdo pracují nejvíc, a to pro dobro nás všech. Dorty a sladké pečivo pak rozvázejí po pražských hasičských či policejních stanicích nebo do nemocnic.

Pandemie koronaviru je velice těžké období pro všechny. Tichý svět chce dále poskytovat pracovní místa na chráněných

pozicích, a pomoci tak neslyšícím, aby nepřišli o příjem. Vznikla tedy kampaň „Osladíme jim život“, do které se každý může zapojit dvěma způsoby. Přispěním na rozvoje výrobků z cukrárny zaměstnancům složek IZS nebo zaslaním výrobku z Tiché cukrárny i s originálním přáním komukoli a kamkoli po Praze.

Nabídka je podrobně popsána na stránkách Tiché cukrárny: www.tichacukrarna.cz

PLACENÁ INZERCE

7/5 — 4/6/2020

75. mezinárodní hudební festival

prestissimo

Pražské jaro bude u vás doma! Koncerty on-line na festival.cz. #Beethoven250

Za finanční podpory

MINISTERSTVO KULTURY

Partner festivalu

innogy

Generální mediální partner

Česká televize

Spotřebitelská poradna časopisu dTest

DOTAZ: Nakoupila jsem v e-shopu bytové doplňky prostřednictvím peněžitého voucheru. Příšly poškozené a navíc nevydaly jako na obrázku, proto jsem je zaslala zpět spolu s odstoupením v zákonné lhůtě. E-shop mi ale vrátil jen doplatek, peníze z voucheru nikoliv, s tím, že vouchery se nevrací a mám si objednat něco jiného. Po prvotní nespokojenosti už s nimi nechci dál zkoušet své štěstí. To jsem o peníze přišla?

ODPOVĚD: Pokud bylo zboží zakoupeno prostřednictvím voucheru, nemusí e-shop vracet peněžní prostředky. Občanský zákoník říká, že e-shop musí peníze vrátit stejným způsobem, jako je od spotřebitele přijal. Pokud platba proběhla skrze voucher, má e-shop povinnost vrátit opět voucher. V případě, pokud by docházelo k opakovanému dodání poškozeného či vadného zboží a bylo by takřka nemožné získat za voucher kvalitní produkt, potom bychom dovodili, že ten, kdo voucher zakoupil, může odstoupit od smlouvy na voucher kvůli podstatnému porušení smlouvy a žádat vrácení peněz i za něj.

Kontaktovat můžete i poradenskou linku časopisu dTest – tel.: 299 149 009